

16 ta' Diċembru, 1997

Imhalled:-

Onor. Victor Caruana Colombo LL.D.

Il-Pulizija

versus

Antonio sive Anthony Satariano

Extradition Act - Preskrizzjoni

Il-kelma "jitlaq" fl-artikolu 693 (2) ma tfissirx necessarjament li persuna jahrab. Tfisser jitlaq.

L-artikolu 693 (2) ma jippreskrivi ebda kondizzjoni għall-ksur tal-preskrizzjoni hliet li l-mandat ta' arrest ma jkunx gie esegwit minhabba l-assenza ta' l-akkuzat minn Malta.

Il-Qorti:-

Rat is-sentenza taghha tas-16 ta' Ġunju, 1997 li biha din il-Qorti wara li ddikjarat li f'din il-proċedura ta' estradizzjoni hija ma kellhiex guriidizzjoni li tinvesti u tiddeċidi l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ikkonfermat id-deċizzjoni tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) in kwantu li biha l-appellant gie mibghut taht kustodja biex jitregga' lura fl-Istati Uniti ta' l-Amerika;

Rat is-sentenza tat-28 ta' Novembru, 1997 li biha l-Onorabli Qorti Kostituzzjonali:

Annulat is-sentenza msemmija tas-16 ta' Ġunju, 1997 limitatament ghall-parti fejn din il-Qorti kienet iddeċidiet li f'materja ta' proċeduri gudizzjarji ta' estradizzjoni ma kellhiex guriidizzjoni tinvesti u tiddeċidi l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni u minhabba f'hekk anke eskludiet talba ghar-rogorji intiza biex tigi sostnuta l-preskrizzjoni eċċepita mill-appellant, kif ukoll annullat l-ordni ta' din il-Qorti ta' l-Appell Kriminali li l-appellant jitpogga taht kustodja ghall-fini ta' l-estradizzjoni tieghu lejn l-Istati Uniti ta' l-Amerika in kwantu din ittiehdet minghajr ma giet purata u deciza l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni;

u

Ordnat li ghall-fini tal-proċeduri gudizzjarji ta' l-estradizzjoni li ghandhom jitqiesu ghad mhumieq konkluzi, l-appellant jitpogga fl-istess posizzjoni li kien fiha qabel ma nghatat is-sentenza tas-16 ta' Ġunju, 1997 minn din il-Qorti ta' l-Appell Kriminali sabieq din, fid-dawl tas-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali, tiehu konjizzjoni ta' l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni biex imbaghad tkun tista' finalment tasal ghal decizzjoni *fermi restando* dawq il-vertenzi l-oħra minnha ga' decizi li ma kinux qed jigu annullati, b'dan pero' li l-kwistjoni tar-rogorji ghall-fini tal-prova ta' preskrizzjoni preposta ghall-

istess eċċezzjoni ghandha titqies bhala li ghadha impregudikata;

Rat l-atti l-oħrajn u ttrattata l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni, tikkunsidra illi:

Il-fatti fil-qosor huma dawn. Fis-17 ta' Jannar, 1997 l-Onorevoli Ministru tal-Gustizzja u Kunsilli Lokali hareg awtorita' ghal procediment li biha ordna li jsir dwar l-appellant kif ipprovdut fid-disposizzjonijiet ta' l-Att dwar l-Estradizzjoni;

Dan l-ordni l-Onorevoli Ministru ghamlu fuq talba tal-Gvern ta' l-Istati Uniti ta' l-Amerika skond l-imsemmi Att biex jitregga' lura f'dak il-pajjiż l-appellant, li f'dak l-istess pajjiż kien akkużat li biex jagħmel frodi b'għemil qarrieqi kien għamel użu minn mezzi ta' komunikazzjoni permezz ta' fili u li kien għamel frodi b'għemil qarrieqi bi ħsara ta' istituzzjoni finanzjarja u li kien għen u assista fl-għemil tar-reati msemmija bi ksur ta' l-artikoli 1343 u 1344 tat-Titolu 18 tal-*United States Code*;

In segwitu għall-awtorita' msemmija għal procediment l-appellant gie arrestat f'Malta fit-18 ta' Frar, 1997, u l-ghada d-19 ta' Frar gie pprezentat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta). Dik il-Qorti, b'deċizzjoni tas-16 ta' Mejju, 1997 bagħtet lill-appellant taħt il-kustodja biex jiġi mregga' lura fl-Istati Uniti ta' l-Amerika. Wara dik id-deċizzjoni ġew mogħtijin iż-żewġ sentenzi tas-16 ta' Ġunju, 1997 u tat-28 ta' Novembru, 1997 indikati hawn fuq fil-paragrafi 1 u 2 li għalihom issir referenza;

Ir-reati dedotti kontra l-appellant fl-Istati Uniti ta' l-Amerika jikkostitwixxu r-reati tal-frodi b'għemil qarrieqi u ta' l-appropriazzjoni indebita b'ċirkostanzi aggravanti kkontemplati rispettivament fl-artikoli 308 u 293 u 294 tal-

Kodiċi Kriminali, Malti. Ir-reat imsemmi tal-frodi b'referenza ghall-artikolu 310 (1) (a) tal-Kodiċi Kriminali a rigward il-piena huwa punibbli f'Malta bil-massimu ta' tliet snin prigunerija. Ir-reat l-iehor imsemmi, dak ta' l-appropriazzjoni indebita, huwa punibbli f'Malta bil-massimu ta' sena prigunerija. Kwantu ghall-preskrizzjoni ta' l-azzjoni kriminali fir-rigward taż-żewġ reati msemmijin huwa applikabbli f'Malta l-artikolu 688 (d) tal-Kodiċi Kriminali li jiddisponi:

‘Bla hsara ta’ fejn il-ligi tiddisponi xort’ohra, l-azzjoni Kriminali taqa’ bi preskrizzjoni bl-gheluq ta’ hames snin ghad-delitti sugġetti ghall-piena ta’ prigunerija ghal zmien ta’ anqas minn erba’ snin u mhux anqas minn sena”;

Effettivament l-appellant eċċepixxa li l-azzjoni kriminali relattiva ghaż-żewġ reati giet preskritta skond l-artikolu 688 (d) hawn fuq citat, bid-dekors ta’ aktar minn hames snin. Di fatti dawn ir-reati allegatament gew kkommessi fil-perijodu bejn Lulju 1991 u Ottubru 1991, u l-appellant jghid li hu ma ghex innotifikat bil-proċeduri relattivi qabel it-18 ta’ Frar, 1997;

L-Avukat Ġenerali pero’ jissottometti li l-preskrizzjoni dwar l-istess reati giet interrotta in virtù ta’ l-artikolu 693 (1) u (2) tal-Kodiċi Kriminali. Dan jiddisponi hekk:

“693. (1) Iż-żmien tal-preskrizzjoni jinkiser b’kull att tal-proċediment li jigi nnotifikat lill-imputat jew akkużat dwar il-fatt li ghalih ikun imputat jew akkużat.

(2) Iż-żmien tal-preskrizzjoni jinkiser ukoll bil-mandat ta’ l-arrest jew jekk ma jkunx hemm lok ghall-arrest, biċ-ċitazzjoni ghalkemm il-mandat ta’ arrest jew iċ-ċitazzjoni jkunu baqghu bla effett minhabba li l-imputat jew akkużat jinheba jew jitlaq minn Malta”;

Jirrizulta li fis-27 ta' Frar, 1992 gie mahrug mill-Qorti Amerikana mandat ta' arest ta' l-appellant in konnessjoni marreati in kwistjoni. Dan il-mandat ma gie innotifikat lill-appellant billi huwa kien siefer mill-Istati Uniti f'Settembru 1991. L-Avukat Ġenerali jissottometti li dan il-mandat ta' arrest, mahrug f'inqas minn hames snin u ċjoe' madwar minn seba' sa erba' xhur wara l-allegata kommissjoni tar-reati interrompa l-preskrizzjoni skond l-artikolu 693 (2) hawn fuq ċitat billi l-appellant ma kienx gie nnotifikat bih minhabba li kien telaq mill-Amerika;

L-appellant jikkontesta din is-sottomissjoni a bażi tas-segwenti ċirkostanzi:

Skond il-provi l-appellant siefer mill-Amerika b'mod legali u regolari fil-11 ta' Settembru, 1991, ċjoe' ma harabx minn hemm;

L-awtoritajiet Amerikani kienu jafu li l-appellant kien siefer mill-Amerika;

Ma hemm ebda prova li bejn Lulju 1991, data ta' l-allegati reati u d-data li fiha l-appellant siefer mill-Amerika hu kien b'xi mod investigat jew ricerkat in konnessjoni ma' dan il-każ mill-Awtoritajiet Amerikani;

L-appellant informa lill-Bank fl-Amerika bl-indirizz tieghu f'Malta kif ukoll bin-numri tat-telefon u tal-fax tieghu;

Fis-27 ta' Frar, 1992 il-*United States District Court* ordnat l-arrest ta' l-appellant minhabba l-att ta' l-akkuża li gie pprezentat fl-istess data kontra l-appellant u dan meta l-appellant ma kienx prezenti f'dik il-gurisdizzjoni;

Dan l-att ta' l-akkuża qatt ma gie nnotifikat lill-appellant qabel id-19 ta' Frar, 1997 meta gie nnotifikat bih f'Malta;

Skond il-liġi Maltija li bhala l-*lex fori* hija l-liġi applikabbli skond l-appellant, Qorti ta' Ġudikatura Kriminali ma tistax tohrog mandat ta' arrest ta' persuna qabel ma din tkun giet imressqa quddiemha. Ghalhekk il-mandat ta' arrest mahrug mill-Qorti Amerikana fis-27 ta' Frar, 1992 skond il-liġi Maltija ma kienx validu u ghalhekk ma setax jinterrompi l-preskrizzjoni a tenur ta' l-artikolu 693 (2) hawn fuq ċitat tal-Kodiċi Kriminali;

Jiġi rrilevat f'dan l-istadju li l-artikolu 5 tat-Trattat ta' Estradizzjoni bejn Malta u l-Istati Uniti ta' l-Amerika jiddisponi:

"The extradition shall not take place if subsequently to the commission of the crime or offence or the institution of the penal prosecution or the conviction thereon, exemption from prosecution has been acquired by lapse of time, according to the laws of the High Contracting Party applying or applied to";

Dan ifisser li fil-każ preżenti, jekk l-azzjoni kriminali in kwistjoni hija preskritta jew bil-liġi ta' l-Istati Uniti jew b'dik ta' Malta, allura l-estradizzjoni ma ssirx. Jinghad mill-ewwel li mill-atti ma jirrizultax li bil-liġi ta' l-Istati Uniti l-azzjoni hija preskritta. Ghandu jiġi issa ezaminat jekk hix preskritta bil-liġi ta' Malta;

Skond l-artikolu 693 (2) fuq ċitat tal-Kodiċi Kriminali l-prskrizzjoni tiġi interrotta bil-mandat ta' l-arrest. Ovvjament biex ikun effikaċi fl-interruzzjoni tal-preskrizzjoni, tali mandat ghandu jkun validu. Biex tiġi stabbilita l-validita` o meno ta' dan il-mandat, ovvjament ukoll, ghandha tiġi applikata l-*lex*

causae, ċjoe` fil-kaz preżenti l-ligi ta' l-Istati Uniti fejn hemm pendent i-proċeduri li minnhom il-mandat ta' arrest in kwistjoni jiffirma parti. Ma jirriżultax li l-mandat ta' arrest in kwistjoni mahruġ fis-27 ta' Frar, 1992 fuq imsemmi huwa invalidu skond il-ligi ta' l-Istati Uniti ta' l-Amerika ossia ta' l-Istat li fih gie mahruġ. Ghandu jigi prezunt validu;

Skond l-istess artikolu 693 (2) fuq ċitat tal-Kodiċi Kriminali iż-zmien tal-preskrizzjoni jinkiser bil-mandat ta' arrest imsemmi anke fil-kaz li dan ma jigix esegwit minhabba li l-imputat fi kliem l-istess artikolu "jinheba jew jitlaq minn Malta". Fil-kaz preżenti jirriżulta li l-mandat ta' arrest imsemmi tas-27 ta' Frar, 1992 ma gie esegwit kontra l-appellant minhabba li dan kien siefer mill-Istati Uniti f'Settembru ta' l-1991. Ghalhekk jidher li dak il-mandat ta' arrest interrompa t-terminu preskrittiv;

L-appellant pero` jobjetta ghal din il-konkluzjoni fuq diversi motivi. L-ewwel nett jissottometti li huwa ma nhebiex u ma telaqx mill-Istati Uniti fit-termini tal-kelma "jitlaq" uzata fl-artikolu msemmi 693 (2). L-appellant jinterpreta l-kelma "jitlaq" fis-sens li jahrab. Jissottometti li hu ma harabx mill-Istati Uniti. Di fatti jsostni li hu telaq mill-Amerika b'mod legali u regolari u l-Awtoritajiet Amerikani kellhom il-mezzi u l-poteri li jkunu jafu li hu kien siefer u fil-fatt kienu jafu. Ma jirriżultax li kien investigat jew ricerkat fl-Amerika qabel ma telaq minn hemm. L-appellant informa lill-Bank bl-indirizz tieghu f'Malta u bin-numri tat-telefon u tal-*fax*, u l-Awtoritajiet Amerikani kienu f'kuntatt mal-Bank. Barra minn hekk huwa telaq mill-Istati Uniti f'Settembru 1991, ċjoe` qabel ma gie mahruġ il-mandat ta' l-arrest tieghu fi Frar 1992 u mhux wara. Dan kollu skond l-appellant juri li hu ma harabx mill-Amerika;

Biss il-kelma "jitlaq" fi-artikolu 693 (2) ma tfissirx

neċessarjament jahrab. Tfisser jitlaq. Preċiżament tfisser li jkun assenti minn Malta. Effettivament il-kelma "jitlaq" fl-artikolu msemmi mhix hlief traduzzjoni żbaljata tal-ligi kif originarjament ippromulgata. Di fatti t-test Taljan ta' l-artikolu 665 (korrispondenti għall-artikolu 693 tal-lum) tal-*Leggi Criminali per l-Isola di Malta e sue Dipendenze* ta' l-1854 kif emendat fl-1900 jghid:

"La prescrizione e' pure interrotta col mandato di arresto ancorche' ... sia rimasto senza effetto per la latitanza o l'assenza dell'imputato da queste Isole";

It-test Ingliż ta' l-istess artikolu 665 kien jghid:

"Prescription is also interrupted by the warrant of arrest ... although the arrest ... has had no effect on account of the party accused being latitant or absent from these Islands";

Il-kelmiet "l'assenza" u "absent" fiż-żewġ siltiet premissi gew sottolineati minn din il-Qorti biex tindika li l-intenzjoni tal-legislatur kjament kienet li l-mandat ma jkunx gie esegwit minhabba l-assenza pura u sempliċi ta' l-imputat, indipendentement mir-raġuni ta' dik l-assenza, mill-periojdu li fih kienet tissussisti, u minn kull ċirkostanza oħra. Kif inhu magħruf il-kompilaturi ta' l-edizzjoni preżenti tal-ligijiet ta' Malta ma kellhomx il-fakulta' li jibdlu s-sens originali tal-ligi;

Barra minn hekk, l-artikolu in kwistjoni 693 (2) ma jippreksrivi ebda kondizzjoni għall-ksur tal-preskrizzjoni, hlief li l-mandat ta' arrest ma jkunx gie esegwit minhabba l-assenza ta' l-akkuzat minn Malta, jiġifieri l-każ preżenti, minhabba l-assenza mill-ġurisdizzjoni ta' l-Istat li fih ikun gie mahruġ il-mandat. Għalhekk jekk l-appellant harabx mill-Istati Uniti jew telaqx minn hemm regolarment u apertament, jekk telaqx minn

hemm qabel ma l-awtoritajiet Amerikani pprocedew kontra tieghu jew wara, jekk dawk l-awtoritajiet kinux jafu jew kellhomx mezzi biex ikunu jafu li l-appellant kien se jsiefer jew li kien siefer, jekk qabel ma siefer l-appellant kienx ricerkat jew le, dawn iċ-ċirkostanzi kollha għall-fini ta' dak li jiddisponi l-artikolu 693 (2) imsemmi dwar l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni huma rrilevanti. Huwa ukoll irrilevanti għall-istess fini jekk l-awtoritajiet Amerikani setghux jew le jipprocedu għall-estradizzjoni ta' l-appellant qabel ma skada t-terminu ta' hames snin wara l-allegata kommissjoni tar-reati;

L-appellant qiegħed jitlob li jagħmel domandi lil persuni fl-esteru permezz ta' ittri rogatorjali. Fil-kors tat-trattazzjoni orali din il-Qorti staqsiet x'inhil-prova li għandha ssir permezz ta' dawn il-persuni. It-twegiba kienet li l-appellant ried jagħmel *mistoqsijiet relattivi għall-preskrizzjoni u preċizament fis-sens segwenti*. Angela Melton xehdet fl-Istati Uniti u ddikjarat li l-appellant kien siefer mill-Istati Uniti bl-intenzjoni li ma jirritornax hemmhekk. L-appellant irid jistaqsi lil Melton kif saret taf b'din iċ-ċirkostanza. L-appellant inoltre jrid jistaqsi lill-awtoritajiet Amerikani li nvestigaw il-każ preżenti, kinux jafu li l-appellant kien telaq mill-Amerika u meta bdew il-proċeduri ta' l-estradizzjoni. Irid jagħmel *mistoqsijiet ukoll "rigward il-validita' ta' l-arrest skond il-ligi Amerikana"*;

Fir-rigward tad-domandi li l-appellant talab li jagħmel lil Melton, ga' ntqal hawn fuq fil-paragrafu 18 li telaq kif telaq mill-Istati Uniti u kienet x'kienet l-intenzjoni tieghu meta telaq huwa rrilevanti għall-fini ta' l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni meritu tal-preżenti indaġini. Kwantu għad-domandi li l-appellant irid jindirizza lill-awtoritajiet Amerikani, huwa ukoll irrilevanti għall-fini ta' din l-indaġini jekk dawk l-awtoritajiet kinux jafu jew le li l-appellant kien siefer mill-Amerika u meta ġew inizjati l-proċeduri ta' l-estradizzjoni. Kwantu għall-validita' ta' l-arrest, jidher evidenti li l-appellant ma għandu

ebda indikazzjoni ta' l-invalidita' ta' dak l-arrest u li bil-mistoqsijiet li qiegħed jitlob li jagħmel irid jagħmel indaġini bit-tama li jsib xi haġa ma' x'hiex jaqbad. Għalhekk ir-roġatorji mitluba mill-appellant mhux talli mhumiex indispensabbli fit-termini ta' l-artikolu 399 (1) tal-Kodiċi Kriminali, talli huma kjarament inutili;

Jirriżulta li l-mandat ta' arrest mill-Qorti Amerikana kontra l-appellant gie mahruġ fis-27 ta' Frar, 1992, jigiġifieri fit-terminu preskrittiv ta' hames snin mill-allegata kommissjoni tar-reati fl-1991. Dan l-arrest ma giex esegwit minhabba li l-appellant kien allura assenti mill-Istati Uniti. It-terminu preskrittiv ta' hames snin reġa' beda jiddekorri mis-27 ta' Frar, 1992, skond l-artikolu 693 (3) tal-Kodiċi Kriminali. In segwitu l-istess terminu reġa' gie interrott fit-18 ta' Frar, 1997 bl-arrest ta' l-appellant f'Malta;

Għall-motivi premeżzi:

Tiċhad it-talba ta' l-appellant bex jeżamina xhieda barra minn Malta permezz ta' ittri roġatorjali;

Tiċhad l-eċċezzjoni tiegħu li l-azzjoni kriminali hija preskritta;

Tikkonferma d-deċiżjoni tas-16 ta' Mejju, 1997 li biha l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) baġtet lill-appellant taht kustodja biex jitregga' lura fl-Istati Uniti ta' l-Amerika u dana salva d-diskrezzjoni ta' l-Onorevoli Ministru tal-Gustizzja u Kunsilli Lokali skond l-artikolu 21 tal-Kapitolu 276.
